

**You have downloaded a document from
RE-BUS
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Nam strzelać nie kazano

Author: Barbara Morcinek-Abramczyk

Citation style: Morcinek-Abramczyk Barbara. (2018). Nam strzelać nie kazano. W: R. Cudak, W. Hajduk-Gawron, A. Madeja (red.), "Na wyrywki : 100 cytatów z polskiej poezji i dramatu, które powinien znać także cudzoziemiec" (S. 215-217). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.

Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Nam strzelać nie kazano

O cytacie

Słowa te rozpoczynają utwór Adama Mickiewicza *Reduta Ordona*. Opowiadanie adiutanta, który powstał w 1832 roku. Jest to opis ataku wojsk rosyjskich na Warszawę podczas POWSTANIA LISTOPADOWEGO i bohaterskiej defensywy reduty 54 (stanowiska obronnego), którą dowodził podporucznik Ordon.

Nam strzelać nie kazano. – Wstąpiłem na działo
I spójrzałem na pole; dwieście harmat grzmiało.

Reduta Ordona tworzy literacką legendę powstania listopadowego. Utwór opiewający bohaterską śmierć oficera Konstantego Juliana Ordona (pomimo późniejszych informacji dementujących ten fakt) wpisuje się w nurt martyrologii narodowej. Podporucznik postanawia nie poddać placówki nieprzyjacielowi i poświęcając własne życie, wysadza ją w powietrze. Tekst ten został pomyślany jako opowiadanie adiutanta, naocznego świadka, co wpłynęło na niezwykłą plastyczność opisu oraz nadało mu waloru dokumentalnego. Przedstawiony w utworze opis stron walczących został zbudowany na zasadzie kontrastu, z którego jasno wyłania się obraz wojsk powstańczych jako dobrych, sprawiedliwych i walczących w słusznej sprawie oraz atakujących ich, pozbawionych wszelkich zasad MOSKALI. Ten kontrast wzmacnia też umiejscowienie antagonistów, gdyż polscy żołnierze znajdują się na skale, a rosyjscy nurzają się w błocie. W wybrzmiewającym w zakończeniu utworu motywie „zemsty na wroga” można dostrzec zapowiedź ideologii pojawiającej się w napisanej niewiele później *Dziadów* części III.

O autorze i jego twórczości

Zob. *Bez serc, bez ducha, to szkieletów ludy

Nawiązania

Reduta Ordona pojawia się m.in. w powieści *Szyfrowe prace* Stefana Żeromskiego, gdzie recytuje ją Bernard Zygier, który swoją postawą i znajomością twórczości Mickiewicza budzi w klasie żywe reakcje i wywołuje wzruszenie nauczyciela. Utwór ten został też wykorzystany, by uczcić w 2016 roku godzinę W (upamiętniającą wybuch powstania warszawskiego). Wiersz recytowały osoby w różnym wieku, z różnych środowisk, a tym, co je łączyło, była pamięć ważnych wydarzeń.

Warto wiedzieć

- MOSKAŁ – dawne, ale także pogardliwe określenie Rosjanina.
- POWSTANIE LISTOPADOWE – polskie zbrojne wystąpienie w czasach zaborów przeciwko Imperium Rosyjskiemu. Wybuchło w nocy z 29 na 30 listopada 1830 roku, upadło 21 października 1831 roku. Ten zryw niepodległościowy stał się bardzo ważnym motywem literackim, który wykorzystał zarówno Adam Mickiewicz, np. w *Dziadów części III*, jak i Juliusz Słowacki w *Kordianie*.

Z opracowań

Epizod obrony Warszawy w 1831 roku – obrona tzw. Reduty Ordona – jest jednym z niewielu wydarzeń w historii Polski, które tak bardzo obrosły w legendę. [...] Reduta Ordona faktycznie nosiła mało romantyczną nazwę – dzieło fortyfikacyjne nr 54, zwane też lunetą. Była elementem zewnętrznego pasa obrony Warszawy, najbardziej wysuniętego na przedpolu miasta. [...] Działo nr 54 było fortyfikacją ziemną na planie sześcioboku. Placówka nie miała prawie żadnych zabezpieczeń dla dział i kanonierów. Fosy były płytkie, a palisady słabe, nie dokończono też wilczych dołów. Nie lepiej wyglądało jej uzbrojenie: zaledwie sześć starych dział (tzw. wałowych) o niewielkiej skuteczności. Umieszczono tu także spory skład amunicji i prochu. Obsadę stanowiło kilkudziesięciu artylerzystów-rekrutów. [...] Julian Konstanty Ordon dowodził w placówce artylerią.

Bibliografia

- Karpińska M., 2011: „*Reduta Ordon*”, o pomyłkach, mitach i manipulacjach. Dostępne w Internecie: <http://www.mowiawieki.pl/index.php?page=artykul&id=476> [dostęp: 10.07.2017].
- Siwicka D., 1997: *Romantyzm 1822–1863*. Warszawa.
- Witkowska A., Przybylski R., 1997: *Romantyzm*. Warszawa.

Barbara Morcinek-Abramczyk